

КОСПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

Актуальність дослідження. Сучасні умови професійної діяльності фахівців соціальної сфери висувають нові вимоги до рівня їх підготовки. Вища школа шукає шляхи підвищення професійної підготовки соціальних педагогів, одним з яких є компетентнісний підхід. Границі компетентності соціального педагога регулюються відповідним нормативно-правовим документами – кваліфікаційною характеристикою, де зафіксовані загальні вимоги до підготовленості спеціаліста на рівні його теоретичного та практичного досвіду.

Результати теоретичного аналізу проблеми. Аналіз наукових досліджень, присвячених підготовці фахівців соціальної сфери свідчить про усе більшу популярність компетентнісного підходу, що дозволяє переосмислити соціальну роль фахівця, який покликаний у майбутньому виконувати певні соціальні ролі і вирішувати певне коло професійних та життєвих завдань. Під поняттям "компетентнісний підхід" розуміється спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових) компетентностей особистості майбутнього соціального педагога. Основними поняттями компетентнісного підходу є "компетенція" та "компетентність". Існує декілька підходів до визначення цих термінів: *компетенції* - складні узагальнені способи діяльності, які опановують під час навчання, а *компетентність* є результатом набуття компетенцій (В. Раєвський, А. Хуторський); обидва терміни вживаються як синоніми (С. Дружилова, О. Зеєр, А. Миролубов та ін.);

компетенції вважають складниками компетентності (К. Махмурян, І. Перестороніна, В. Софронова та ін.).

Для кваліфікованого вирішення проблем будь-якої складності соціальний педагог повинен володіти набором ключових компетентностей: *професійна компетентність* впливає на якість вирішення професійних завдань і певні особистісно-професійні характеристики, необхідні для сприяння соціалізації особистості, що розвивається. Професіоналізм розглядається як форма самовизначення індивіда в трудовій діяльності, що відрізняється індивідуальним стилем і позбавленням від почуття несвободи у праці. Соціальний педагог повинен володіти знаннями вікових, фізіологічних, психологічних, соціальних, професійних особливостей особистості, що розвивається і їх проявах у навчанні, трудовій, соціальній, дозвіллевій діяльності. Йому необхідні вміння та навички роботи з дітьми, підлітками, молоддю, а також з їх батьками. Фахівець повинен володіти певними особистісними якостями і ціннісними орієнтаціями. Це дозволить ефективно брати участь в організації та здійсненні кваліфікованої допомоги та у сприянні у вирішенні різного роду проблем;

управлінсько-організаторська (менеджерська) компетентність - організація і здійснення навчання, виховання і розвитку, в тому числі підготовка та атестація педагогічних кадрів в освітніх установах, на підприємствах, в організаціях та установах виробничої і соціальної сфер (працівник управлінського апарату, інспектор, методист, експерт);

комунікативна компетентність. Професія соціального педагога передбачає залежність успіху роботи не лише від особистісних характеристик фахівця, а й від його компетентності у мовленні та спілкуванні з різними клієнтами. Специфічність професійного мовлення соціального педагога знаходить своє втілення в тому, що він виступає як особистість, яка має свою індивідуальність, свій понятійний апарат, специфічні мовні конструкти, що передбачає володіння багатьма професійними комунікативними навичками та вміннями, а також мовними засобами;

особистісно-розвивальна компетентність - перманентне підвищення власної кваліфікації, обумовлене як особливостями професійної діяльності, так і вимогами наукового прогресу;

соціально-психологічна компетентність - адаптація та реабілітація, мотивація особистості, що розвивається, консультаційна, соціально-реабілітаційна робота з питань навчальної, соціальної, особистому житті (консультант, соціальний педагог, працівник інформаційно-орієнтаційної служби у сфері освітніх послуг);

прогностична компетентність – соціально-педагогічне прогнозування спирається на знання сутності та логіки соціально-педагогічного процесу, закономірностей вікового та соціального розвитку дитини, клієта, характеру його проблеми; прогностичні вміння дозволяють прогнозувати розв'язання проблеми дитини, клієнта безпосереднім включенням його у спеціально організовану соціально-педагогічну діяльність;

здоров'язберігальна компетентність – здібність успішно функціонувати у системі міжособистісних відносин сфери «людина-людина», що визначається особливостями нервової системи: емоційною стійкістю, високою працездатністю, здатністю витримувати великі навантаження у соціально-педагогічних специфічних процесах, переносити психологічні стреси, відсутністю тривожності та протистояти розвитку синдрому «емоційного вигорання», емоційним перенавантаженням у роботі з дітьми та клієнтами.

Формування базових компетентностей соціального педагога здійснюється протягом навчання у вищому навчальному закладі за умов :

- упровадження сучасних освітніх технологій у навчально-виховний процес - поєднання теоретичної і практичної складових їх особистісно-професійної підготовки, що сприятиме оволодінню багатоаспектними видами професійної діяльності та виконанню різних соціальних ролей.

- удосконалення організаційно-методичних складових компетентностей майбутніх фахівців в умовах кредитно-модульної системи навчання;
- створення умов для особистісного та професійного зростання учасників педагогічної взаємодії (майбутніх соціальних педагогів та викладачів кафедр).

Висновки. Результатом процесу професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів буде формування загальної компетентності, що є сукупністю ключових компетенцій, інтегрованою характеристикою особистості фахівця. Така характеристика має сформуватися в процесі навчання і містить знання, вміння, ставлення, досвід діяльності та поведінкові моделі особистості.

Література:

1. Басов Н. В. Введение в профессию : учеб. Пособие / Н. В. Басов, Б. М. Басова, А. Н. Кравченко. – М. : Издательский центр «Академия», 2006. – 256с.
2. Бубер М. Избранные произведения : пер. с нем. / М. Бубер – М. :Библиотека Алия, 1989. – 345с.
3. Мудрик А. В. Введение в социальную педагогику : учеб. пособие А. В. Мудрик. – М. : Институт практической психологии, 1997. – 365с.
4. Паскевська Ю. А. Технології професійної підготовки майбутніх практичних психологів у вищому навчальному закладі // Вісник Запорізького національного університету. Серія „Педагогічні науки”. – 2007. - № 2 . – С.126-130.
5. Петрочко Ж. В. Дитина у складних життєвих обставинах : соціально-педагогічне забезпечення прав : монографія / Ж. В. Петрочко. – Рівне : видавець О. Зень, 2010. – 368 с.

6. Поліщук В.А. Теорія і методика професійної підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти : монографія / В. А. Поліщук; За заг.ред. Н.Г. Ничкало. – Тернопіль, 2006. – 424 с.